

พัฒนาการของรูปลักษณะหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ พ.ศ.2387 ถึงพ.ศ.2540

นางสาวอุบล ชาญปรีชาสมุทร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-331-517-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF FRONT PAGE DESIGN IN DAILY NEWSPAPERS
FROM 1884 TO 1997

MISS UBON CHANPREECHASMUT

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Journalism

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-331-517-9

อุบล ชาญปรีชาสมุท : พัฒนาการของรูปลักษณ์หน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2387 ถึง 2540 (DEVELOPMENT OF FRONT PAGE DESIGN IN DAILY NEWSPAPERS FROM 1884 TO 1997) อ. ที่ปรึกษา : ศ.สุกัญญา สุกบรรทัด. 211 หน้า. ISBN 974-331-517-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของรูปลักษณ์หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทย และศึกษาถึงปัจจัยที่อาจเป็นเงื่อนไขให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดหน้าในแต่ละช่วง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา จากกลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์รายวันที่ศึกษามีทั้งสิ้น 11 ชื่อฉบับ

จากการวิจัยพบว่า พัฒนาการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วงใหญ่ ๆ ได้แก่ 1.ช่วงที่ไม่มีรูปแบบการจัดหน้า และ 2. ช่วงที่มีรูปแบบการจัดหน้า นอกจากนี้ในแต่ละช่วงยังสามารถแบ่งออกเป็นยุค ๆ ได้อีก 4 ยุคคือ

1. ยุคใบประกาศข่าว เป็นยุคที่หนังสือพิมพ์ได้เริ่มขึ้น ได้แก่หนังสือพิมพ์บางกอกกรีกอร์เดอร์, Siam Daily Advertiser และข่าวราชการ
2. ยุคประกาศโฆษณาสินค้า เป็นยุคที่หน้าแรกเสนอแต่โฆษณาสินค้า ได้แก่ หนังสือพิมพ์ The Bangkok Time, จีน โนสยามวารศัพท์, และไทย
3. ยุคแห่งความคล้าคลึงของการจัดหน้าแบบมาตรฐานสากล เป็นยุคที่หนังสือพิมพ์มีการเปลี่ยนแปลง มีการวาง Lay-out ของหน้าแบบต่าง ๆ มีภาพข่าวคำ มีการพาดหัวข่าว ในยุคนี้นี้หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีการจัดหน้าที่คล้ายคลึงกันกับหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ในยุคนี้นี้ได้แก่ The Bangkok Time หลังปี 2484, ประชาชาติ, พิมพ์ไทย, Bangkok Post, สยามรัฐ และ ไทยรัฐ
4. ยุคแห่งความหลากหลายของเอกลักษณ์เฉพาะคน เป็นยุคที่หนังสือพิมพ์มีลักษณะเด่นเฉพาะของแต่ละฉบับ และหนังสือพิมพ์ยุคนี้มีการรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการจัดหน้า มีการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิกในการตกแต่งภาพ หรือการออกแบบตัวอักษร ใช้คอมพิวเตอร์ออกแบบหน้าแรก หนังสือพิมพ์ในยุคนี้นี้ได้แก่ Bangkok Post , สยามรัฐ และ ไทยรัฐ

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดหน้าหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และการแข่งขันระหว่างสื่อ

ภาควิชาวารสารศิลป์เมต.....
สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์.....
ปีการศึกษา2541.....

ลายมือชื่อนิสิตอุบล ชาญปรีชาสมุท.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

408 53520 28 MAJOR JOURNALISM

KEY WORD : FRONT PAGE/DAILY NEWSPAPERS

UBON CHANPREECHASMUT : DEVELOPMENT OF FRONT PAGE DESIGN
IN DAILY NEWSPAPERS FROM 1884 TO 1997. ADVISOR : PROF.
SUKANYA SUDBANTHAD. 211 PP. ISBN 974-331-517-9

The purpose of this study was to examine the development of the front page design of newspapers issued in Thailand and the factors causing the changes of design in each particular period of time. The content on the front page of 11 sample newspapers was examined to gather data. It was concluded that there were two broad periods of development: 1. the no-format design period and 2. the format design period. However, these periods could be classified into 4 ages, namely:

- 1) The age of leaflet news. This was the earliest existing period of newspapers. Some of them were: Bangkok's Readers, Siam Daily Advertiser, and Official News.
- 2.) The age of front page advertisement. During this period, the front page was allocated to advertisements for products only. The Bangkok Time, Chino-Siam Warasap, and Thai were some newspapers that appeared during this age.
- 3.) The age of similarity to international standard design. In this age there was change in the lay-out of the front page. There were black and white illustrations and head-lines included which were similar to the lay-out of international newspapers. Some of the newspapers that appeared were the Bangkok Time issued after 1941, Prachachart, Pim Thai, Bangkok Post, Siam Rat, and Thai Rat.
- 4.) The age of a variety of newspaper uniquenesses. Each newspaper developed its own special features. New technology was applied to the pagedesign and arrangement computer graphics were used to help with art-work, illustrations, and lettering designs. The following are some newspapers in this age; Bangkok Post, Siam Rat, and Thai Rat.

The factors causing these changes in the front page design were found to be: technological advancement, social, political, economic, education, and competition among communication media.

ภาควิชา.....วารสารศาสตร์.....

สาขาวิชา.....การหนังสือพิมพ์.....

ปีการศึกษา.....2541.....

ลายมือชื่อนิสิต.....อุบล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดีจากอาจารย์หลายท่านในภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะศาสตราจารย์สุกัญญา สุกบรรทัด ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คอยให้คำแนะนำชี้ข้อบกพร่องและให้ข้อคิดต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการทำวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นันทริกา กุ่มไพโรจน์ ที่กรุณารับเป็นประธาน และรองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิร โสภณ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการเขียนงานวิจัยซึ่งช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์มานพ แยมอุทัย ที่กรุณาสละเวลาช่วยชี้แนะในข้อสงสัยเกี่ยวกับการออกแบบ Layout หนึ่ง หน้าหนึ่ง จนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จลุล่วงออกมาได้

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ขอขอบคุณ คุณวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา หัวหน้าฝ่ายข่าวการเมือง ที่ได้ให้โอกาสและสนับสนุนผู้ได้บังคับบัญชาศึกษาหาความรู้ ที่สำคัญเพื่อน ๆ JR3 ทุกคนที่ช่วยเป็นกำลังใจให้กันและกันยามเหน็ดเหนื่อยและอ่อนล้า นอกจากนี้บุคคลที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์, เจ้าหน้าที่ห้องเก็บวารสาร หอสมุดแห่งชาติ ที่เอื้อเพื่อให้ค้นข้อมูลหนังสือพิมพ์เก่า, เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเคลินิวส์

ที่สำคัญขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่เป็นแรงใจสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีกำลังกาย กำลังใจ สู้ฝ่าฟันกับอุปสรรคที่เกิดขึ้น จนสำเร็จได้มีวันนี้

อุบล ชาญปริชาสมุท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1.บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ข้อสันนิษฐานเบื้องต้น.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
2.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดหน้าหนังสือพิมพ์.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับหน้าแรกของหนังสือพิมพ์.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการพิมพ์.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการพิมพ์ในประเทศตะวันตก.....	33
ทฤษฎีทางประวัติศาสตร์.....	38
ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนทางเศรษฐศาสตร์การเมือง.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กร.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.ระเบียบวิธีวิจัย.....	48
ขั้นตอนที่ 1.รูปลักษณะหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์.....	51
ขั้นตอนที่ 2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้า.....	54
4.ผลการวิจัย.....	57
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์บางกอกเรียลไทม์.....	57
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์Siam Daily Advertiser.....	67
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์คือต-ข่าวราชการ.....	76
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์The Bangkok Time.....	84
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์.....	91
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์ไทย.....	97
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ.....	104
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย.....	114
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์ Bangkok Post.....	123
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ.....	132
รูปลักษณะหน้าหนึ่งและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ จัดหน้าของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	139

5.การแบ่งช่วงของรูปลักษณะหน้าหนึ่ง	
ในหนังสือพิมพ์รายวัน.....	151
ยุคใบประกาศข่าว.....	152
ยุคประกาศโฆษณาสินค้า.....	155
ยุคความคล้ายคลึงแบบมาตรฐานสากล.....	158
ยุคความหลากหลายเอกลักษณ์เฉพาะตน.....	161
6.สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	165
สรุปผลการวิจัย.....	165
อภิปรายผล.....	176
ข้อเสนอแนะ.....	184
รายการอ้างอิง.....	185
ภาคผนวก.....	190
ประวัติผู้วิจัย.....	211